

Opravična št.:

U-I-186/09, Up-878/09

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2011:U.I.186.09

Akt:

Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr. in 39/09) (KZ), 5. odst. 186. čl.

Ustavna pritožba zoper sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009

Izrek:

Peti odstavek 186. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 – popr. in 39/09) ni v neskladju z Ustavo. Ustavna pritožba zoper sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009 se v delu, v katerem se nanaša na odvzem zaseženega tovornega vozila znamke Renault, reg. št. 34 EM 3127, zavrne.

Evidenčni stavek:

Izpodbijana ureditev, ki določa obvezen odvzem prevoznih sredstev iz petega odstavka 186. člena Kazenskega zakonika (v nadaljevanju KZ-1) tudi v primeru, če niso storilčeva last, pomeni poseg v pravico lastnika predmeta iz 33. člena Ustave. Zakonodajalec je imel za tako ureditev ustavno dopusten cilj. Upravičeno je zato lahko izhajal iz predpostavke, da je za preprečevanje kaznivih dejanj iz 186. člena KZ-1 in s tem za zmanjšanje stopnje ogroženosti za družbo tako pomembnih pravnih dobrin, kot sta zdravje in življenje, zlasti mladih ljudi, odvzem prevoznih sredstev iz petega odstavka 186. člena KZ-1 lahko določil kot obvezen ukrep, in to tudi v primeru, ko takšna prevozna sredstva niso storilčeva last. S tem je zakonodajalec želel preprečiti izvrševanje prav tovrstnih kaznivih dejanj, da bi s tem zagotovil zmanjšanje ogroženosti najpomembnejših dobrin v družbi – človekovega zdravja in tudi življenja –, kar je ustavno dopusten cilj. Ko gre za boj države proti organiziranemu kriminalu, v katerem država nikakor ne uspe dobro zavarovati najvišje vrednote in dobrine v človeški družbi, je za doseg tega cilja nujno poseči tudi v lastninsko pravico tistih, ki so lastniki prevoznih sredstev iz izpodbijane določbe, čeprav niso storilci teh kaznivih dejanj. Obravnavani ukrep je po oceni Ustavnega sodišča tudi primeren, saj je z njim preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj mogoče doseči. Ker gre pri prevoznem sredstvu iz izpodbijane določbe za sredstvo za storitev tako hudega kaznivega dejanja, za nujen pogoj, brez katerega slednjega sploh ne bi bilo mogoče storiti, obvezen odvzem takšnega predmeta ne pomeni prekomernega posega v lastninsko pravico tretjega, ki ni storilec kaznivega dejanja. Ob ogroženosti tako visoko zavarovanih dobrin v družbi zato lastninska pravica tretjega na prevoznem sredstvu, ki je bilo (postalo) sredstvo za storitev kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1, ne more biti (več) tista okoliščina, ki bi državi onemogočala, da za preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj in s tem za zavarovanje zdravja in življenja ne bi mogla biti uspešna in ne bi smela določiti obveznega odvzema tudi njegovega prevoznega sredstva. Zato obvezen odvzem prevoznih sredstev iz petega odstavka 186. člena KZ-1 za lastnika, ki ni storilec tega kaznivega dejanja, ne pomeni prekomernega posega. Iz razlogov, ki jih je Ustavno sodišče že navedlo pri presoji izpodbijane določbe, tudi stališču, na katerem temelji izpodbijana sodba, ni mogoče očitati, da krši pravico pritožnice iz 33. člena Ustave.

Geslo:

1.5.51.1.13.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne

presoje - Ugotovitev, da je predpis skladen - Z ustavo.

1.5.51.2.6 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Zavrnitev ustavne pritožbe.

5.3.36 - Temeljne pravice - Državlanske in politične pravice - Pravica do lastnine (33, 67).

5.3.36.3 - Temeljne pravice - Državlanske in politične pravice - Pravica do lastnine (33, 67) - Druge omejitve.

5.1.3 - Temeljne pravice - Splošna vprašanja - Zadržki in omejitve.

3.9 - Splošna načela - Vladavina prava.

3.16 - Splošna načela - Sorazmernost.

3.10 - Splošna načela - Pravna varnost.

5.2 - Temeljne pravice - Enakost (14.2).

Pravna podlaga:

Člen 2, 14.2, 15.2, 15.3, 22, 23.1, 28, 33, 67, Ustava [URS]

Člen 21, 59.1, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:

α

Dokument v PDF obliki:

[U-I-186-09, U-I-878-09.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-878/09-3

22. 7. 2009

SKLEP

Senat Ustavnega sodišča je v postopku za preizkus ustavne pritožbe, ki jo je vložila družba bkm Lojistik, Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti., Marmara Sanayi Sitesi, Istanbul, Turčija, ki jo mag. Mitja Jelenič Novak, odvetnik v Ljubljani, na seji 22. julija 2009

sklenil:

1. Ustavna pritožba zoper sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009 se sprejme v obravnavo.

2. Do končne odločitve Ustavnega sodišča se zadrži izvršitev sodbe iz prejšnje točke v delu, ki se nanaša na odvzem zaseženega tovornega vozila znamke Renault, reg. št. 34 EM 3127.

Obrazložitev

1. Okrožno sodišče na Ptujju je s sodbo št. K 139/2008 z dne 29. 12. 2008 voznika tovornega vozila spoznalo za krivega kaznivega dejanja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog iz prvega odstavka 186. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 55/08 in nasl. - v nadaljevanju KZ-1). Na podlagi tretjega odstavka 110. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št.

63/94 in nasl. – ZKP) je zaseženo tovorno vozilo vrnilo lastniku, družbi bkm Lojistik, Taşimacilik Ticaret Ltd. Şti., Marmara Sanayi Sitesi, Istanbul. Zoper to sodbo se je glede odločbe o varnostnem ukrepu pritožil višji državni tožilec. Njegovi pritožbi je Višje sodišče v Mariboru ugodilo in odločbo o varnostnem ukrepu spremenilo. Odločilo je, da se zaseženo tovorno vozilo, ki je bilo kot prevozno sredstvo uporabljeno za prevoz drog, vzame.

2. Pritožnik je lastnik odvzetega vozila in z ustavno pritožbo izpodbija sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009 v delu, v katerem se nanaša na varnostni ukrep odvzema tovornega vozila. Zatrjuje kršitve drugega odstavka 14. člena, 22. člena, prvega odstavka 23. člena, 28., 33. in 67. člena Ustave. Pojasni, da je storilec za izvršitev kaznivega dejanja uporabil njegovo tovorno vozilo in da sam pri storitvi kaznivega dejanja ni bil udeležen. Zato naj bi bil z odvzemom tovornega vozila neupravičeno kaznovan. S stališčem, "da je zakonodajalec v petem odstavku 186. člena KZ-1 uresničil določbo tretjega odstavka 73. člena KZ-1 in določil obvezen odvzem prevoznega sredstva, če je bilo to uporabljeno za prevoz in hrambo drog, tudi v primeru, če niso storilčeva last", naj bi Višje sodišče kršilo pritožnikovo pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave.

3. Ker naj bi z izvršitvijo izpodbijane sodbe nastala težko popravljiva škoda, pritožnik Ustavnemu sodišču predlaga, naj do končne odločitve zadrži izvršitev izpodbijane sodbe v delu, ki se nanaša na zaseg njegovega tovornega vozila. Pojasni, da ga je Okrožno sodišče na Ptuj na podlagi Uredbe o postopku upravljanja z zaseženimi predmeti, premoženjem in varščinami (Uradni list RS, št. 22/200 in nasl. – Uredba) dne 29. 6. 2009 že pozvalo, naj kot lastnik vozila v roku petih dni poda mnenje pred izdajo odredbe o prodaji, ki se opravi po določbah predpisov, veljavnih za sodni izvršilni postopek. S prodajo vozila na javni dražbi in njeno realizacijo naj bi mu nastala nepopravljiva škoda, saj od kupca, ki z nakupom na javni dražbi pridobi lastninsko pravico na originarni način, ne bi več mogel terjati vrnitve vozila. Težko nadomestljiva škoda naj bi mu nastala tudi v primeru, če bi na javni dražbi sam odkupil svoje vozilo.

4. Senat Ustavnega sodišča je ustavno pritožbo sprejel v obravnavo (1. točka izreka). O njeni utemeljenosti bo odločalo Ustavno sodišče, ki bo presodilo, ali so bile z izpodbijano sodbo kršene pritožnikove človekove pravice, kot to zatrjuje pritožnik.

5. Če je ustavna pritožba sprejeta v obravnavo, lahko po 58. členu Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – ur. p. b. – v nadaljevanju ZUstS) senat ali Ustavno sodišče na nejavni seji zadrži izvršitev posamičnega akta, ki se z ustavno pritožbo izpodbija, če bi z izvršitvijo lahko nastale težko popravljive škodljive posledice. Iz ustavne pritožbe izhaja, da je odločitev o varnostnem ukrepu odvzema tovornega vozila pravnomočna in že teče tudi postopek odločanja o izdaji odredbe za prodajo odvzetega tovornega vozila. Če bi se izkazalo, da je ustavna pritožba utemeljena, bi pomenila prodaja odvzetega tovornega vozila v postopku, ki sledi pravnomočnosti odločbe o izrečenem varnostnem ukrepu, težko popravljivo škodljivo posledico. Da bi preprečil njen nastanek, je senat Ustavnega sodišča sklenil, da se izvršitev izpodbijane sodbe zadrži (2. točka izreka).

6. Senat Ustavnega sodišča je sklenil, da se ustavna pritožba obravnava absolutno prednostno.

7. Senat Ustavnega sodišča je sprejel ta sklep na podlagi drugega odstavka 55.b člena in 58. člena ZUstS v sestavi: predsedujoči sodnik dr. Ciril Ribičič ter člana Jasna Pogačar in Jan Zobec. Sklep je sprejel soglasno.

dr. Ciril Ribičič
Predsedujoči sodnik

U-I-186/09-21
Up-878/09-26
28. 9. 2011

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti in v postopku odločanja o ustavni pritožbi družbe bkm Lojistik, Taşimacilik Ticaret Ltd. Şti., Marmara Sanayi Sitesi, Istanbul, Turčija, ki jo zastopa mag. Mitja Jelenič Novak, odvetnik v Ljubljani, na seji 28. septembra 2011

odločilo:

1. Peti odstavek 186. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 55/08, 66/08 - popr. in 39/09) ni v neskladju z Ustavo.

2. Ustavna pritožba zoper sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009 se v delu, v katerem se nanaša na odvzem zaseženega tovornega vozila znamke Renault, reg. št. 34 EM 3127, zavrne.

Obrazložitev

A.

1. Okrožno sodišče na Ptuju je s sodbo št. K 139/2008 z dne 29. 12. 2008 voznika tovornega vozila spoznalo za krivega kaznivega dejanja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog iz prvega odstavka 186. člena Kazenskega zakonika (v nadaljevanju KZ-1). Na podlagi tretjega odstavka 110. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/07 - uradno prečiščeno besedilo, 68/08 in 77/09 - v nadaljevanju ZKP) je zaseženo tovorno vozilo vrnilo lastnici, družbi bkm Lojistik, Taşimacilik Ticaret Ltd. Şti., Marmara Sanayi Sitesi, Istanbul (v nadaljevanju družba). Zoper prvostopenjsko sodbo se je glede odločbe o varnostnem ukrepu pritožil višji državni tožilec. Višje sodišče v Mariboru je s sodbo št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009 njegovi pritožbi ugodilo tako, da je odločbo o varnostnem ukrepu spremenilo. Odločilo je, da se zaseženo tovorno vozilo, ki je bilo kot prevozno sredstvo uporabljeno za prevoz drog, odvzame. Odločitev je oprlo na stališče, da je zakonodajalec v petem odstavku 186. člena KZ-1 uresničil določbo tretjega odstavka 73. člena KZ-1 in določil obvezen odvzem prevoznega sredstva, če je to uporabljeno za prevoz in hrambo drog. Odločitev prvostopenjskega sodišča, da bi za odvzem predmeta, ki ni storilčeva last, morali biti izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 73. člena KZ-1, je zato ocenilo kot napačno.

2. Družba (pobudnica oziroma pritožnica), vlaga ustavno pritožbo in pobudo. Sodbo Višjega sodišča izpodbija v delu, v katerem se nanaša na varnostni ukrep odvzema tovornega vozila. Zatrjuje kršitve drugega odstavka 14. člena, 22. člena, prvega odstavka 23. člena, 28., 33. in 67. člena Ustave.

Stališču Višjega sodišča, "da je zakonodajalec v petem odstavku 186. člena KZ-1 uresničil določbo tretjega odstavka 73. člena KZ-1 in določil obvezen odvzem prevoznega sredstva, če je bilo to uporabljeno za prevoz in hrambo drog, tudi v primeru, če niso storilčeva last", očita kršitev pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Kot napačno ocenjuje razlago tega sodišča, da gre v primeru petega odstavka 186. člena KZ-1 za obvezen odvzem, ki sodišče odvezuje vsakršnega tehtanja o tem, ali so za odvzem podani pogoji iz drugega odstavka 73. člena KZ-1. Meni, da peti odstavek 186. člena KZ-1 ne določa obveznega odvzema, iz te določbe pa naj tudi ne bi izhajalo, da je obvezen odvzem dopusten, če predmet ni storilčeva last. Edina mogoča podlaga za odločitev sodišča o odvzemu prevoznega sredstva tretji osebi naj bi bil drugi odstavek 73. člena KZ-1. Pritožnica navaja, da je storilec za izvršitev kaznivega dejanja uporabil njeno tovorno vozilo, vendar naj za takšen njegov namen sama ne bi vedela. Pojasni, da pri storitvi kaznivega dejanja ni bila udeležena, kar naj bi izrecno ugotovilo tudi prvostopenjsko sodišče. Učinkovite možnosti, da bi preprečila zlorabo svoje lastnine za kriminalne namene, naj pritožnica ne bi imela. Več kot to, da tovorno vozilo redno pregleduje, preverja morebitne predelave in skrite prostore, naj sploh ne bi bilo mogoče. Z izrekom varnostnega ukrepa odvzema tovornega vozila naj bi bila najprej neupravičeno kaznovana, poseg v njeno lastninsko pravico, varovano s 33. členom Ustave, naj bi bil neupravičen ter nesorazmeren in zato nedopusten. Pritožnica navaja še, da v kazenskem postopku, v katerem se odloča o izreku varnostnega ukrepa, ni imela možnosti za udeležbo, prav tako naj ne bi imela statusa oškodovanca oziroma vsaj temu statusu pripadajočih procesnih pravic.

3. Pobudnica je hkrati z ustavno pritožbo vložila tudi pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti petega odstavka 186. člena KZ-1. Zatrjuje, da je izpodbijana določba v neskladju s pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave, če jo je mogoče razlagati tako, kot izhaja iz izpodbijane sodbe Višjega sodišča, tj., da gre v primeru petega odstavka 186. člena KZ-1 za obvezen odvzem prevoznega sredstva, in to tudi v primeru, če to ni storilčeva last. Če iz izpodbijane določbe res izhaja obvezen odvzem prevoznega sredstva tudi za tretjega, ki ni storilec kaznivega dejanja, vendar je lastnik predmeta, pa naj bi bil poseg v njeno pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave protiustaven. Poseg naj bi bil nesorazmeren najprej zato, ker zakonodajalec pri določitvi vsebine varnostnega ukrepa ni opravil razlikovanja med predmeti, ki jih je treba in dopustno odvzeti že iz preventivnih razlogov. Drugi razlog naj bi bil v tem, da zakonodajalec ni upošteval tesnosti zveze med stvarjo, ki naj se vzame, in storitvijo kaznivega dejanja,[1] drugih kriterijev naj tudi ne bi določil. Obvezen odvzem vozila lastniku, ki ni storilec kaznivega dejanja, naj bi zato zanj pomenil izvršitev kazenske sankcije zaplembe premoženja. Pobudnica meni, da je takšno stališče Ustavno sodišče sprejelo že v odločbi št. U-I-183/96 z dne 16. 7. 1998 (Uradni list RS, 56/98, in OdlUS VII, 146).

4. Pritožnica je predlagala, naj Ustavno sodišče ustavno pritožbo sprejme v obravnavo, ker naj bi odpirala navedena pomembna ustavnopravna vprašanja. Iz enakih razlogov je predlagala, naj Ustavno sodišče sprejme pobudo in razveljavi izpodbijano določbo. Predlog za začasno zadržanje izvršitve je podala v ustavni pritožbi in tudi v pobudi.

5. Ustavno sodišče je ustavno pritožbo s sklepom št. Up-878/09 z dne 22. 7. 2009 sprejelo v obravnavo in odločilo, da se do končne odločitve zadrži izvršitev izpodbijane sodbe v delu, ki se nanaša na odvzem zaseženega tovornega vozila. Višje sodišče v Mariboru je bilo v skladu s prvim odstavkom 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZUstS) obveščeno o njenem sprejemu. S sklepom št. U-I-186/09 z dne 17. 9. 2009 je Ustavno sodišče sprejelo pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti petega odstavka 186. člena KZ-1 in zavrnilo predlog za začasno zadržanje izvršitve izpodbijane določbe. Sklep o sprejemu pobude je Ustavno sodišče poslalo Državnemu zboru Republike Slovenije na podlagi prvega odstavka 28. člena ZUstS, Ministrstvu za pravosodje Republike Slovenije pa na podlagi drugega odstavka 28. člena ZUstS.

6. Državni zbor ni odgovoril. Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za pravosodje (v nadaljevanju Ministrstvo) sta poslala enaki mnenji, iz katerih izhaja, da peti odstavek 186. člena KZ-1 ni v neskladju s 33. členom Ustave. Po mnenju Vlade in Ministrstva vsebina varnostnega ukrepa ni kaznovalne (povračilne) narave, temveč naj bi šlo za preventivni (kurativni) ukrep; poseg v tujo lastnino pa v primeru, ko storilec kaznivega dejanja ni lastnik odvzetega predmeta, naj ne bi bil protipraven. Člen 33 Ustave naj namreč ne bi varoval pred posegi, ki niso protipravni (pravilno: so protipravni). Kot primera, kdaj protipravnost ni podana, Vlada in Ministrstvo navajata razlastitev (tudi v tem primeru naj bi šlo za odvzem predmetov) ter kazenske sankcije (npr. kazen zapora, kjer naj bi bila kršena ustavna pravica do svobode gibanja). Odvzema predmetov, tudi če niso storilčeva last, ne ocenjujeta kot ukrep, ki bi bil že sam po sebi v neskladju z Ustavo. Poleg tega, da je ukrep določen v zakonu, naj bi bil tudi vsebinsko sprejemljiv in ustrezen varnostni ukrep; sodišče naj bi ga izreklo zato, da bi bil dosežen cilj kaznovalnega prava. Ob obstoju razlogov iz drugega odstavka 73. člena KZ-1 (če to zahteva splošna varnost ali moralni razlogi) naj bi bil odvzem predmetov pravno dopusten tudi v primeru, če slednji niso storilčeva last. Po mnenju Vlade in Ministrstva bi se prevozna sredstva, ki so bila uporabljena za prevoz in hrambo drog, lahko tudi pozneje uporabila za izvršitev teh kaznivih dejanj, in to ne glede na to, ali imajo prirejene posebne prostore za transport in hrambo prepovedanih drog. KZ-1 naj bi dopuščal tudi to, da zakonodajalec pri določenih kaznivih dejanjih predpiše obvezen odvzem predmetov. Namen obveznega odvzema predmetov naj bi bil v primeru kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1, ki je umeščeno v poglavje kaznivih dejanj zoper človekovo zdravje, prav v zagotavljanju splošne varnosti (človekovega zdravja). Zato Vlada in Ministrstvo menita, da lastninska pravica nekoga drugega ne more biti razlog, da se predmeti, ki so bili uporabljeni za storitev kaznivega dejanja, ne bi smeli (od)vzeti. Navajata, da se storilci teh kaznivih dejanj največkrat povezujejo v hudodelske združbe in pri njihovi storitvi vedno ne uporabljajo prevoznih sredstev, registriranih na njihovo ime. Pogosto tudi naj ne bi bili lastniki premoženja ali nepremičnega premoženja, saj skrivajo s kaznivimi dejanji pridobljene premoženjske koristi. Ureditev, ki bi dopuščala odvzem predmetov le takrat, kadar so ti storilčeva last, bi po mnenju Vlade in Ministrstva storilci kaznivih dejanj pogosto zlorabljali; za njihovo izvršitev bi uporabljali prevozno sredstvo, ki je v lasti nekoga drugega. Z ocenami pobudnice, da pri odvzemu tovornega vozila ne gre za klasičen odvzem, ker naj ne bi šlo za predmet, ki je v tesni zvezi s storitvijo kaznivega dejanja, in da je njegova primarna funkcija drugačna od tiste, v kateri je bilo pri storitvi kaznivega dejanja uporabljeno, se Vlada in Ministrstvo ne strinjata. Menita, da ne obstaja splošen kriterij, po katerem bi lahko za določen predmet šteli, da je v tesni zvezi s storitvijo kaznivega dejanja. S primeri navedeta, da bo storilec kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1 uporabil predmet, v katerega bo prepovedano drogo najlaže skril; to pa bi bilo največkrat in še posebno tovorno vozilo, v katerem se prevaža tudi drugo blago. Ocenjujeta, da pravna varnost in pravičnost terjata, da mora biti pravica do zasebne lastnine ustrezno varovana tudi v primerih, ko ti predmeti niso storilčeva last. Opozarjata na drugi odstavek 73. člena KZ-1, ki naj bi neposredno zagotavljal restitucijo škode. Na tej podlagi in na podlagi splošnih pravil odškodninskega prava naj bi imel dejanski lastnik možnost in pravico, da odškodnino izterja neposredno od povzročitelja škode. V obravnavanem primeru naj povzročitelj ne bi bila država oziroma njen predpis, domnevno neskladen z Ustavo, temveč kaznovani voznik odvzetega motornega vozila. Kaznivo dejanje, določeno v 186. členu KZ-1, naj bi temeljilo tudi na vrsti mednarodnih aktov, zavezujočih za Republiko Slovenijo. Vlada in Ministrstvo navajata, da Konvencija Združenih narodov zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih snovi z dne 19. 12. 1988 (Uradni list SFRJ, MP, št. 14/90) v 15. členu določa, katere ukrepe naj države sprejmejo z namenom, da bi se preprečila uporaba službenih vozil za izvršitev tega kaznivega dejanja. Da bi to preprečili, bi morali vsi prevozniki sprejeti previdnostne ukrepe. Menita, da je zato vsak prevoznik dolžan preventivno poskrbeti za to, da se službeno vozilo, ki je njegova last, ne bi uporabilo za tovrstni namen.

7. Mnenji Vlade in Ministrstva sta bili poslani pobudnici, ki se o njiju ni izjavila.

8. Ustavno sodišče je vpogledalo v spis Okrožnega sodišča na Ptuju št. K 139/2008.

B. - I.

Ocena ustavnosti petega odstavka 186. člena KZ-1

9. Peti odstavek 186. člena KZ-1 se glasi:

"Prepovedane droge ali nedovoljene snovi v športu in sredstva za njihovo izdelovanje ter prevozna sredstva, uporabljena za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu, se vzamejo."

10. Pobudnica izpodbija navedeno zakonsko določbo, če in kolikor določa, da se prevozna sredstva, uporabljena za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu, obvezno vzamejo tudi lastniku takšnega prevoznega sredstva, torej tretjemu, ki ni storilec kaznivega dejanja. Zatrjuje njeno neskladje s 33. in 67. členom Ustave.

11. Peti odstavek 186. člena KZ-1 določa ukrep, ki se izreče v primeru, da je storilec s svojim ravnanjem uresničil zakonske znake enega od kaznivih dejanj iz 186. člena KZ-1 in za to uporabil prevozno sredstvo. Zakonodajalec je odvzem predmetov sicer praviloma določil kot fakultativen ukrep in pri tem določil pogoje, pod katerimi se sme vzeti predmet, kadar je last storilca[2] in kadar ni storilčeva last.[3] Izjemoma je v posamičnih primerih, izrecno določenih v zakonu, odvzem predmetov določil kot obvezen ukrep.[4] Tudi v teh primerih je predmet, povezan s kaznivim dejanjem, dopustno vzeti, kadar ni storilčeva last.[5] Tako je ravnal zakonodajalec tudi v primeru izpodbijane določbe. Besedna zveza "se vzamejo" prepovedane droge ali nedovoljene snovi v športu in sredstva za njihovo izdelovanje ter prevozna sredstva, uporabljena za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu, pomeni najprej to, da je zakonodajalec v izpodbijani zakonski določbi določil obvezen odvzem predmetov. Iz vsebine izpodbijane določbe nadalje izhaja, da je zakonodajalec določil obvezen odvzem prevoznih sredstev, uporabljenih za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu tudi v primeru, ko prevozna sredstva niso last storilca kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1.

12. Člen 33 Ustave varuje lastninsko svobodo kot enega od odrazov svobode posameznika v skupnosti.[6] Varstvo lastninske svobode zajema posameznike (fizične osebe) in pravne osebe; 33. člen Ustave varuje tudi tuje fizične in pravne osebe, če Ustava zanje ne postavlja omejitev pridobivanja lastnine.[7]

13. Iz odločitev Ustavnega sodišča izhaja, da jamstvo zasebne lastnine kot človekove pravice zagotavlja posamezniku svobodo na premoženjskem področju[8] in da ustavno jamstvo lastnine predpostavlja obstoj lastnine kot pravnega instituta.[9] Da je bistven element te svobode razpolaganje s stvarmi in pravicami, ki so predmet lastnine, je odločilo tudi že Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP).[10] Prav tako iz navedenih odločb že izhaja, da ustave demokratičnih držav varujejo lastninsko pravico kot posebno obliko materialnega varstva človekove svobode, ki naj z drugimi ustavnimi pravicami zagotavlja možnost svobodnega življenja, zadovoljevanja življenjskih potreb in osebni razvoj v družbi. Hkrati pa se v teh pravnih sistemih uveljavlja spoznanje, da posameznikova svoboda na premoženjskem področju ne more biti neomejena, vezana le na posameznika - lastnika, temveč da se morajo pri izvrševanju te pravice upoštevati tudi interesi drugih članov skupnosti. Navedena spoznanja so upoštevana tudi v Ustavi.[11]

14. Pravica do zasebne lastnine je zagotovljena v 33. členu Ustave,[12] njena vsebina pa se

dopolnjuje upoštevaje 67. člen Ustave. Člen 33 v povezavi s 67. členom Ustave dajeta zakonodajalcu pooblastilo v smislu drugega odstavka 15. člena Ustave.[13] Člen 33 Ustave torej varuje lastnino, 67. člen Ustave pa določa njeno vsebino.[14] Člen 67 Ustave, v katerem je določeno, da zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da so zagotovljene njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija, vsebuje tudi pooblastilo zakonodajalcu, da določi vsebino lastninske pravice v okviru teh njenih funkcij.

15. Ustavno sodišče je že sprejelo stališče, da odvzem predmetov pomeni poseg v pravico iz 33. člena Ustave.[15] Za takšen poseg gre tudi v primeru izpodbijane določbe. Zakonska ureditev, ki v petem odstavku 186. člena KZ-1 določa obvezen odvzem predmeta, in to tudi v primeru, ko slednji ni storilčeva last, ni več v mejah določitve načina uživanja lastnine, temveč je že takšne narave, da pomeni poseg v človekovo pravico iz 33. člena Ustave.[16] Zakonodajalec namreč ni samo začasno omejil možnosti razpolaganja s prevoznim sredstvom iz izpodbijane odločbe. Odvzem predmetov, izrečen na izpodbijani pravni podlagi, je namreč "trajen" ukrep, ki se izreče sicer storilcu kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1, vendar za lastnika pomeni odvzem možnosti do dejanskega razpolaganja s predmetom in odvzem pravne upravičenosti do predmeta.[17]

16. V obravnavanem primeru je pobudnica družba, tuja pravna oseba, ki se ukvarja s prevozništvom, lastnica tovornega vozila, odvzetega v kazenskem postopku, v zvezi s kaznivim dejanjem iz prvega odstavka izpodbijane določbe, ki ga je storila druga (fizična) oseba. S prevoznim sredstvom, ki je v lasti pobudnice, je voznik (tovornega vozila) prevažal prepovedano drogo (heroin).[18] S pravnomočno sodbo je bil spoznan za krivega kaznivega dejanja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog iz prvega odstavka 186. člena KZ-1.[19] Kot je bilo že navedeno, izpodbijana določba določa obvezen odvzem prevoznih sredstev, uporabljenih za prevoz in hrambo drog ali nedovoljenih snovi v športu, tudi v primeru, ko prevozna sredstva iz petega odstavka 186. člena KZ-1 niso storilčeva last. Zaradi odločitve o tej ustavni pritožbi mora Ustavno sodišče tako opraviti presojo izpodbijane določbe samo v obsegu, v katerem je določen obvezen odvzem prevoznega sredstva iz petega odstavka 186. člena KZ-1 (tudi v primeru, če predmet ni storilčeva last).

17. Pogoj za zakonsko ureditev posega v človekovo pravico Ustavno sodišče presoja najprej z vidika obstoja ustavno dopustnega cilja (tretji odstavek 15. člena Ustave). Če ta obstaja, je treba po ustaljeni ustavnosodni presoji vselej oceniti še, ali je ta v skladu z načeli pravne države (2. člen Ustave), in sicer s splošnim načelom sorazmernosti (glej 25. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003, Uradni list RS, št. 108/03, in OdlUS XII, 86).

18. Ustavno dopusten cilj, zaradi katerega je mogoče poseči v človekovo pravico, varovano s 33. členom Ustave, je glede na tretji odstavek 15. člena Ustave lahko določen že s samo Ustavo ali pa je poseg upravičen zaradi varstva (človekovih) pravic drugih oziroma javnega interesa. Pri presoji utemeljenosti posega je treba (v omejenem delu) upoštevati tudi javni interes, kar pomeni, da se človekove pravice ne morejo izvajati neomejeno, če bi bile s tem ogrožene pomembne pravne dobrine, ki so nujne v korist skupnosti.

19. Cilj, ki se zasleduje s petim odstavkom 186. člena KZ-1, iz zakonodajnega gradiva ni razviden (oziroma v zakonodajnem gradivu vsaj ni izrecno naveden in obrazložen), Državni zbor na pobudo tudi ni odgovoril. Iz obrazložitve k 186. členu KZ-1 izhaja sicer zakonodajalčeva obrazložitev potrebe po inkriminaciji tega dejanja in sama vsebina kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1,[20] druge obrazložitve razen te, da je "glede na določbo petega odstavka 186. člena KZ-1 normativno potrebno urediti odvzem vseh vozil,"[21] pa glede izpodbijane določbe ni mogoče zaslediti. Vlada in Ministrstvo navajata, da naj bi bil z izrekom tega varnostnega ukrepa dosežen cilj kaznovalnega prava. Namen

obveznega odvzema predmetov v primeru kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1 naj bi bil prav v zagotavljanju splošne varnosti (človekovega zdravja). Kazniva dejanja iz 186. člena KZ-1 predstavljajo veliko zlo in ekstremno visoko stopnjo ogroženosti ne samo z vidika posameznika, temveč z vidika družbe kot celote. Zakonodajalec je z umestitvijo tovrstnih kaznivih dejanj v dvajseto poglavje KZ-1 z naslovom "Kazniva dejanja zoper človekovo zdravje" kot objekt varstva določil človekovo zdravje. Dejstva, da zaradi tovrstnih kaznivih dejanjih lahko nemalokrat pride do tako hude stopnje ogrožanja človekovega zdravja, zaradi katere lahko pride tudi do smrti, pa ni mogoče zanikati. Upravičeno je zato sklepanje, da izvrševanje tovrstnih kaznivih dejanj resno ogroža ne samo zdravje posameznika kot, v konkretnem primeru, primarni, neposredni objekt kazenskopravnega varstva, temveč tudi njegovo življenje. To, da je izvrševanje tovrstnih kaznivih dejanj posebno resna grožnja v današnjem času, je več kot očitno dejstvo. Pred zakonodajalca zato tudi javni interes postavlja zahtevo, naj z dopustnimi in učinkovitimi ukrepi prepreči izvrševanje tovrstnih kaznivih dejanj. Zakonodajalec je zato upravičeno lahko izhajal iz predpostavke, da je za preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj in s tem za zmanjšanje stopnje ogroženosti za družbo tako pomembnih pravnih dobrin, kot sta zdravje in življenje – zlasti mladih ljudi –, odvzem prevoznih sredstev iz petega odstavka 186. člena KZ-1 lahko določil kot obvezen ukrep, in to tudi v primeru, ko takšna prevozna sredstva niso storilčeva last. Ob upoštevanju navedenega Ustavno sodišče ocenjuje, da je zakonodajalec z ukrepom obveznega odvzema prevoznih sredstev iz petega odstavka 186. člena KZ-1 želel preprečiti izvrševanje prav tovrstnih kaznivih dejanj, da bi s tem zagotovil zmanjšanje ogroženosti najpomembnejših dobrin v družbi – človekovega zdravja in tudi življenja –, kar je ustavno dopusten cilj.

20. Posamezniki kot storilci tovrstnih kaznivih oziroma hudodelske združbe za izvrševanje kaznivih dejanj iz 186. člena KZ-1 uporabljajo vsa razpoložljiva prevozna sredstva, v katera prepovedane droge (brez večjega premagovanja ovir) najlažje skrijejo. Od tega namena jih ne odvrne niti okoliščina, da sami niso lastniki takšnega prevoznega sredstva, temveč ga, in s tem tudi lastnino tretjega, zlorabijo za namen, za katerega v osnovi sploh niso namenjena. To pomeni, da za storitev kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1 uporabijo prav vsako prevozno sredstvo, ki jim omogoča njegovo uporabo, v konkretnem primeru, za prevoz in hrambo drog. Na to opozarjata tudi Vlada in Ministrstvo, ki pojasnjujeta, da prav slednji niso lastniki premičnega ali nepremičnega premoženja, saj skrivajo s kaznivimi dejanji pridobljene premoženjske koristi. Ko gre torej za boj države proti takšnemu organiziranemu kriminalu, v katerem država nikakor ne uspe dobro zavarovati najvišjih vrednot in dobrin v človeški družbi, je za doseg tega cilja nujno poseči tudi v lastninsko pravico tretjih, torej tistih, ki so lastniki prevoznih sredstev iz izpodbijane določbe. To pa so razlogi, ki ob upoštevanju narave tovrstnih kaznivih dejanj, načina njihove storitve ter posledic za zdravje in življenje ljudi upravičujejo nujnost obveznega odvzema vseh prevoznih sredstev iz izpodbijane določbe ne glede na njihovo lastništvo. Utemeljeno je namreč mogoče pričakovati, da bi drugačna ureditev odvzema prevoznih sredstev (npr. obvezen odvzem samo v primeru, če je predmet v lasti storilca tega kaznivega dejanja) znatno zmanjšala možnosti za učinkovito preprečevanje kaznivih dejanj iz 186. člena KZ-1. Obravnavani ukrep Ustavno sodišče ocenjuje tudi kot primeren, saj je z obveznim odvzemom prevoznih sredstev, uporabljenih za prevoz in hrambo drog, zasledovani cilj – preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj – mogoče doseči.[22] Zato ukrepu njegove primernosti ni mogoče odreči.

21. Da izpodbijana določba preстане test sorazmernosti, mora biti izpolnjen tudi pogoj sorazmernosti v ožjem pomenu (načelo proporcionalnosti). Pri tem gre za presojo, ali je teža ocenjevanega posega sorazmerna vrednosti zasledovanega cilja. Kot je bilo že navedeno, se po izpodbijani določbi obvezno vzame prevozno sredstvo tudi v primeru, če ni storilčeva last. Zaradi storitve kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1 (kaznivo dejanje je storila druga fizična oseba, ki ni lastnik prevoznega sredstva) se z obveznim odvzemom poseže v lastninsko pravico tretjega, torej tistega, ki s samim kaznivim dejanjem nima res nobene zveze. Vendar do obveznega odvzema lahko pride samo v primeru, kadar je

prevoznemu sredstvu sploh mogoče pripisati, da je bilo uporabljeno na način, zaradi katerega je postalo sredstvo za kaznivo dejanje iz 186. člena KZ-1. Iz te predpostavke je izhajal tudi zakonodajalec. V izpodbijani določbi je najprej vzpostavil razumno zvezo med kvalitativnim načinom uporabe prevoznega sredstva, ki je v njegovi uporabi za "prevoz in hrambo drog", in izvršitvenim dejanjem kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1, ki je v tem, da se s tem prevoznim sredstvom "hrani ali prenaša" prepovedana droga. S tem je že na abstraktni ravni določil, da je predmet obveznega odvzema lahko samo takšno prevozno sredstvo, katerega uporaba (način uporabe) pomeni sredstvo za kaznivo dejanje. Ob tem je treba upoštevati še nadaljnje dejstvo, da je prevozno sredstvo iz izpodbijane določbe namreč tisti nujni pogoj, tisto najnujnejše sredstvo za storitev kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1, brez katerega tega dejanja sploh ne bi bilo mogoče storiti. Ker torej gre za sredstvo za storitev tako hudega kaznivega dejanja, s katerim se z visoko stopnjo ogrožata najvišje zavarovani dobrini v družbi – zdravje in življenje, predvsem mladih ljudi –, obvezen odzem takšnega predmeta, s katerim se poskuša preprečiti tudi nadaljnje izvrševanje tovrstnih kaznivih dejanj, ne pomeni prekomernega posega v lastninsko pravico tretjega. Ob ogroženosti tako visoko zavarovanih dobrin v družbi zato lastninska pravica tretjega na prevoznem sredstvu, ki je bilo (postalo) sredstvo za storitev kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1, ne more biti (več) tista okoliščina, ki bi državi onemogočala, da za preprečevanje tovrstnih kaznivih dejanj in s tem za zavarovanje zdravja in življenja ne bi mogla biti uspešna in ne bi smela določiti obveznega odvzema tudi njegovega prevoznega sredstva, čeprav sam ni bil storilec kaznivega dejanja. Takšne ocene ne morejo omajati niti navedbe pobudnice, da za preprečitev zlorabe njene lastnine v kriminalne namene nima učinkovite možnosti in da pri storitvi kaznivega dejanja ni bila udeležena. Ali je prevozno sredstvo res bilo uporabljeno kot sredstvo za kaznivo dejanje iz 186. člena KZ-1 in je s tem postalo predmet obveznega odvzema, pa je stvar ocene sodišča v vsakem konkretnem primeru.[23] Glede na navedeno Ustavno sodišče ocenjuje, da obvezen odzem prevoznih sredstev iz petega odstavka 186. člena KZ-1 za lastnika, ki ni storilec tega kaznivega dejanja, ne pomeni prekomernega posega.

22. Peti odstavek 186. člena KZ-1 zato v obsegu, v katerem določa obvezen odzem tudi v primeru, ko prevozna sredstva iz izpodbijane določbe niso storilčeva last, ni v neskladju s pravico lastnika do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave (1. točka izreka).

23. Dejstva, da z obveznim odvzemom prevoznega sredstva iz izpodbijane določbe pride do oškodovanja tretje osebe, torej osebe, ki ni storilec kaznivega dejanja iz te določbe, ni mogoče zanikati. Oškodovanje tretje osebe ne nastopi šele z obveznim odvzemom predmeta. Dejansko namreč nastopi že veliko prej, ob sami storitvi kaznivega dejanja, saj je bila lastnina zlorabljen za kriminalni namen in predmet lahko ožigosan tudi z lastnostjo, da je postal sredstvo za kaznivo dejanje, ter kasneje z njegovim zasegom v (pred)kazenskem postopku. Pravna varnost terja, da je vsaka (pravno) priznana škoda ustrezno zavarovana. Iz te predpostavke je izhajal tudi zakonodajalec, ko je v drugem odstavku 73. člena KZ-1 (gre sicer za določbo, ki ureja fakultativni odzem, vendar namenska razlaga te določbe situacije obveznega odvzema ne izključuje) med drugim določil, da pravica drugih terjati od storilca odškodnino z odvzemom ni prizadeta. Na to okoliščino in na možnost, da ima oškodovani lastnik že na podlagi splošnih pravil odškodninskega prava možnost in pravico izterjati škodo neposredno od njegovega povzročitelja (storilca kaznivega dejanja iz 186. člena KZ-1), opozarjata tudi Vlada in Ministrstvo. Ali so za priznanje uveljavljane škode in s tem odškodnine podani vsi elementi, je prav tako stvar ocene sodišča v vsakem posameznem primeru.

B. – II.

Odločitev o ustavni pritožbi

24. Z izpodbijano sodbo št. III Kp 11/2009 z dne 21. 5. 2009 je Višje sodišče v Mariboru ugodilo pritožbi višjega državnega tožilca, tako da je odločbo o varnostnem ukrepu iz prvostopenjske sodbe spremenilo.[24] Odločilo je, da se zaseženo tovorno vozilo, ki je bilo kot prevozno sredstvo uporabljeno za prevoz drog, odvzame.

25. Pritožnica očitek o protiustavnosti izpodbijanega petega odstavka 186. člena KZ-1 s 33. in 67. členom Ustave, med drugimi očitki o kršitvah drugega odstavka 14. člena, 22. člena, prvega odstavka 23. člena in 28. člena Ustave, naslavlja tudi na izpodbijano sodno odločbo. Stališču Višjega sodišča, "da je zakonodajalec v petem odstavku 186. člena KZ-1 uresničil določbo tretjega odstavka 73. člena KZ-1 in določil obvezen odvzem prevoznega sredstva, če je bilo to uporabljeno za prevoz in hrambo drog, tudi v primeru, če niso storilčeva last", očita kršitev pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Kot napačno ocenjuje razlago Višjega sodišča, da gre v primeru petega odstavka 186. člena KZ-1 za obvezen odvzem, ki sodišče odvezuje vsakršnega tehtanja o tem, ali so za odvzem podani pogoji iz drugega odstavka 73. člena KZ-1. Peti odstavek 186. člena KZ-1 naj ne bi določal obveznega odvzema, iz te določbe tudi naj ne bi izhajalo, da je obvezen odvzem dopusten, če predmet ni storilčeva last. Edina mogoča podlaga za odločitev sodišča o odvzemu prevoznega sredstva tretji osebi naj bi bil drugi odstavek 73. člena KZ-1. Pritožnica navaja, da je storilec za izvršitev kaznivega dejanja uporabil njeno tovorno vozilo, vendar naj sama ne bi vedela za takšen njegov namen. Učinkovite možnosti, da bi preprečila zlorabo svoje lastnine za kriminalne namene, naj pritožnica ne bi imela. Več kot to, da tovorno vozilo redno pregleduje, preverja morebitne predelave in skrite prostore, naj sploh ne bi bilo mogoče. Pojasni, da pri storitvi kaznivega dejanja ni bila udeležena, kar naj bi izrecno ugotovilo tudi prvostopenjsko sodišče. Z izrekom varnostnega ukrepa odvzema tovornega vozila naj bi bila najprej neupravičeno kaznovana, poseg v njeno lastninsko pravico, varovano s 33. členom Ustave, naj bi bil nedopusten zato, ker je neupravičen in nesorazmeren. V kazenskem postopku, v katerem se odloča o izreku varnostnega ukrepa, naj ne bi imela možnosti za udeležbo, prav tako naj ne bi imela statusa oškodovanca in vsaj temu statusu pripadajočih procesnih pravic.

26. Izpodbijano sodbo je Višje sodišče oprlo na stališče, da je zakonodajalec v petem odstavku 186. člena KZ-1 uresničil določbo tretjega odstavka 73. člena KZ-1 in določil obvezen odvzem prevoznega sredstva, če je to uporabljeno za prevoz in hrambo drog. Odločitev prvostopenjskega sodišča, da bi za odvzem predmeta, ki ni storilčeva last, morali biti izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka 73. člena KZ-1, je zato ocenilo kot napačno.[25]

27. Ustavno sodišče je ocenilo, da izpodbijani peti odstavek 186. člena KZ-1 v obsegu, v katerem določa obvezen odvzem tudi v primeru, ko prevozna sredstva iz izpodbijane določbe niso storilčeva last, ni v neskladju s pravico lastnika do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Iz razlogov, ki jih je Ustavno sodišče že navedlo pri presoji izpodbijane določbe, tudi stališču, na katerem temelji izpodbijana sodba, ni mogoče očitati, da krši pravico pritožnice iz 33. člena Ustave.

28. Pritožnica zatrjuje tudi kršitev drugega odstavka 14. člena Ustave v zvezi z 22. členom Ustave. V utemeljitev navede, da v kazenskem postopku, v katerem se odloča o izreku varnostnega ukrepa, ni imela možnosti za udeležbo, prav tako naj ne bi imela statusa oškodovanca in vsaj temu statusu pripadajočih procesnih pravic. Ustavno sodišče tega očitka ni moglo ocenjevati. Pritožnica namreč ni izkazala, da bi med kazenskim postopkom, čeprav je vsaj od zasega tovornega vozila vedela, da ne more več razpolagati s svojo lastnino, uveljavljala zahtevo po svoji udeležbi, oziroma to vsaj iz izpodbijane sodbe ne izhaja. Poleg tega pa ZKP ne izhaja iz predpostavke, da udeležba "domnevno" oškodovanega lastnika prevoznega sredstva iz petega odstavka 186. člena KZ-1 v kazenskem postopku ni dovoljena.

29. Pritožnica zatrjuje tudi kršitvi prvega odstavka 23. člena in 28. člena Ustave. Ker teh očitkov ne

utemelji, s tem ne omogoči njune presoje v postopku z ustavno pritožbo.

30. Glede na navedeno je Ustavno sodišče ustavno pritožbo zoper izpodbijano sodbo Višjega sodišča v Mariboru zavrnilo (2. točka izreka).

C.

31. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 21. člena in prvega odstavka 59. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Ernest Petrič ter sodnice in sodnika dr. Mitja Deisinger, dr. Dunja Jadek Pensa, mag. Marta Klampfer, dr. Etelka Korpič - Horvat, mag. Miroslav Mozetič, Jasna Pogačar in mag. Jadranka Sovdat. Sodnik Jan Zobec je bil pri odločanju o zadevi izločen. Odločbo je sprejelo s šestimi glasovi proti dvema. Proti sta glasovala sodnica Sovdat in sodnik Mozetič.

dr. Ernest Petrič
Predsednik

Opombe:

[1] Pobudnica opozarja na to, da je ureditev po prej veljavnem Kazenskem zakoniku (Uradni list RS, št. 63/94 in nasl. - KZ) v četrtem odstavku 196. člena, ki je inkriminiral kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje mamil in prometa z njimi, predvidevala odvzem prevoznega sredstva, uporabljenega za prevoz mamil, samo v primeru, če je šlo za prevozna sredstva "s posebej prirejenimi prostori za transport in hrambo mamil".

[2] Predmeti, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali so nastali s kaznivim dejanjem, se smejo vzeti, če so storilčeva last (prvi odstavek 73. člena KZ-1).

[3] Predmeti iz prvega odstavka 73. člena KZ-1 se smejo vzeti tudi, kadar niso storilčeva last, če to zahteva splošna varnost ali moralni razlogi, vendar pa pravica drugih terjati od storilca odškodnino s tem ni prizadeta (drugi odstavek 73. člena KZ-1).

[4] Kot obvezen je zakonodajalec določil varnostni ukrep odvzema predmetov še vsaj pri naslednjih kaznivih dejanjih: financiranje terorizma (četrti odstavek 109. člena KZ-1), kršitev materialnih avtorskih pravic (četrti odstavek 148. člena KZ-1), kršitev avtorski sorodnih pravic (četrti odstavek 149. člena KZ-1), kršitev proste odločitve volivcev (tretji odstavek 151. člena KZ-1), sprejemanje podkupnine pri volitvah (drugi odstavek 157. člena KZ-1), prikazovanje, izdelava, posest in posredovanje pornografskega gradiva (peti odstavek 176. člena KZ-1), proizvodnja in promet zdravju škodljivih živil in drugih izdelkov (šesti odstavek 184. člena KZ-1), omogočanje uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu (tretji odstavek 187. člena KZ-1), neupravičena uporaba tuje oznake ali modela (tretji odstavek 233. člena KZ-1), neupravičena uporaba tujega izuma ali topografije (drugi odstavek 234. člena KZ-1), nedovoljeno sprejemanje daril (četrti odstavek 241. člena KZ-1), nedovoljeno dajanje daril (četrti odstavek 242. člena KZ-1), ponarejanje denarja (peti odstavek 243. člena KZ-1), ponarejanje in uporaba ponarejenih vrednotnic ali vrednostnih papirjev (peti odstavek 244. člena KZ-1), izdelava, pridobitev in odtujitev pripomočkov za ponarejanje (drugi odstavek 248. člena KZ-1), tihotapstvo (sedmi odstavek 250. člena KZ-1), ponarejanje znamenj za zaznamovanje blaga, mer in uteži (četrti odstavek 256. člena KZ-1), jemanje podkupnine (četrti odstavek 261. člena KZ-1), sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje (četrti odstavek 263. člena KZ-1) in izdelovanje škodljivih zdravil za zdravljenje živali (drugi odstavek 346. člen KZ-1).

[5] Z zakonom se sme določiti obvezen odvzem predmetov, tudi če niso storilčeva last (tretji odstavek 73. člena KZ-1).

[6] G. Virant in L. Šturm v: L. Šturm (ur.), Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za

podiplomske državne in evropske študije, Ljubljana 2002, str. 342.

[7] Prav tam, str. 343.

[8] "Lastnina je elementarna človekova pravica, ki je tesno povezana z varstvom osebne svobode. Njena funkcija je, da zavaruje svobodno ravnanje posameznika na premoženjskem področju in tako omogoča vsakomur, da lahko svobodno in odgovorno oblikuje svoje življenje. Kot taka je sestavni del ustav demokratičnih držav. Po Splošni deklaraciji Združenih narodov o človekovih pravicah kot prvi mednarodni kodifikaciji človekovih pravic ima vsakdo pravico, da ima lastnino bodisi sam bodisi skupaj z drugimi. Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, Mednarodne pogodbe, št. 7/94 - v nadaljevanju EKČP), ki določa minimalni skupni imenovalec varstva človekovih pravic v Evropi, pa vsaki fizični in pravni osebi zagotavlja pravico do spoštovanja njenega premoženja (1. člen 1. Protokola)." Tako Ustavno sodišče v 22. točki obrazložitve odločbe št. U-I-60/98 z dne 16. 7. 1998 (Uradni list RS, št. 56/98, in OdlUS VII, 150).

[9] Kaj je predmet zasebne lastnine in katera so varovana lastninska upravičenja, določa pravni red ob upoštevanju gospodarskih in pa družbenih razmerij nasploh. Vsebina lastnine kot pravnega instituta je torej odvisna od funkcij, ki ji jih daje pravni red ob spoštovanju namena ustavnega jamstva lastnine, tj. zagotovitev in uresničitev posameznikove svobode. Glej 23. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-60/98.

[10] Glej npr. sodbo v zadevi *Marckx proti Belgiji* z dne 13. 6. 1979, str. 27.

[11] Glej obrazložitev v 24. točki odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-313/98 z dne 16. 3. 2000 (Uradni list RS, št. 3/2000, in OdlUS IX, 60).

[12] V pravici do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave je konkretizirana tudi vsebina 1. člena Protokola št. 1 k EKČP.

[13] F. Testen v: L. Šturm (ur.), nav. delo, str. 197.

[14] Podobno glej G. Virant in L. Šturm, L. Šturm (ur.), nav. delo, str. 342.

[15] Glej 13. točko obrazložitve odločbe št. Up-106/96 z dne 10. 7. 1997 (OdlUS VI, 185), v kateri je med drugim zapisano: "Odločitev o odvzemu predmetov predstavlja poseg v ustavno zagotovljeno lastnino (33. člen Ustave). Poseg je zato dopusten le ob pogojih, ki jih določa Ustava. Ustava dopušča odvzem lastnine zaradi varstva pravic drugih (tretji odstavek 15. člena Ustave) in ob pogojih, ki jih določa v 67. (lastnina) in 69. členu (razlastitev) ..."

[16] Primerjaj s 13. točko obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-183/96 z dne 16. 7. 1998 (Uradni list RS, št. 56/98, in OdlUS VII, 146), ki se med drugim glasi: "Z vidika Ustave tudi ni sporno, da je zakonodajalec za uporabo manj obdavčenega pogonskega sredstva določil kazensko sankcijo, ki posega v premoženjsko sfero kršitelja. V 33. členu Ustava zagotavlja pravico do zasebne lastnine, v 67. členu pa pooblašča zakonodajalca, da določi način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da so zagotovljene njena socialna, gospodarska in ekološka funkcija. Davki so eden od najpomembnejših prihodkov države. S finančnimi sredstvi, pridobljenimi z davki, je državi dana možnost, da sploh lahko opravlja svoje naloge (146. člen Ustave). Obveznost plačevanja davkov predstavlja torej enega od vidikov socialne funkcije lastnine. Zakonodajalec je zato bil upravičen tudi, da določi sankcijo za primere neizpolnjevanja te obveznosti. Takšne ukrepe izrecno dopušča tudi Konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, Mednarodne pogodbe, št. 7/94). Po drugem odstavku 1. člena Protokola h Konvenciji pravica do spoštovanja premoženja ne omejuje držav, da uveljavijo zakone, za katere menijo, da so potrebni za zagotovitev plačila davkov, drugih prispevkov ali denarnih kazni."

[17] Podobno glej I. Bele, Kazenski zakonik s komentarjem - Splošni del, GV Založba, Ljubljana 2001, str. 409.

[18] Kot izhaja iz tenorja obtožbe, navedene v izreku prvostopenjske sodbe, je storilec vozil tovorno vozilo, s katerim je za oblogo v kabini tega vozila prevažal 99.750 gramov ($\pm$ 260 gramov) heroina.

[19] Kot izhaja iz izpodbijane in iz prvostopenjske sodbe, o tem, da bi pobudnica vedela, kaj se prevažata z njenim tovornim vozilom, ni bilo niti indica, kaj šele, da bi o tem obstajal kakšen dokaz.

[20] "To kaznivo dejanje temelji na vrsti mednarodnih aktov, kot so enotna Konvencija o mamilih iz

leta 1961, Konvencija o psihotropnih substancah iz leta 1971 in Konvencija Združenih narodov zoper nezakonit promet mamil in psihotropnih substanc iz leta 1988. Droge kot predmet tega kaznivega dejanja morajo biti prepovedane, torej tiste substance ali preparati, ki so kot prepovedani določeni z zakonom in uvrščeni v seznam prepovedanih drog. Pri proizvodnji je inkriminirana tudi oprema, material ali predhodne sestavine. V tem členu je opredeljeno hujše kaznivo dejanje, če je storjeno napram mladoletni osebi ali če je storjeno v vzgojnih ali izobraževalnih ustanovah ali v njihovi neposredni bližini, zaporih, v vojaških enotah, v javnih lokalih ali na javnih prireditvah. Poleg mladoletnikov je potrebno ščititi tudi integriteto duševno bolnih oseb in oseb, ki so vključene v programe zdravljenja odvisnosti." Glej: Poročevalec DZ, št. 14/08 z dne 31. 1. 2008, str. 185.

[21] Prav tam.

[22] Podobne ukrepe poznajo tudi kazenskoopravni sistemi primerjalnopravnih ureditev (Nemčija, Francija). Po določbah nemškega Kazenskega zakonika (*Strafgesetzbuch* - v nadaljevanju StGB, 74. in 75. člen) se odvzem predmetov (*Einziehung*) lahko izreče kot stranska kazen (*Nebenstrafe*) ali kot varnostni ukrep (*Sicherungsmaßnahme*). Odvzem predmetov je urejen tudi v posebnih zakonih, kot je npr. Zakon o opojnih substancah (*Betäubungsmittelgesetz* - BtMG), v katerem je določeno tudi kaznivo dejanje neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami. V nemškem pravu je namen ureditve glede na pravno naravo ukrepa različen: odvzem ima primarno pravno naravo sankcije (prvi odstavek in 1. točka drugega odstavka 74. člena StGB), odvzem je nesporno varnostni ukrep (tretji odstavek 74. člena StGB), namen odvzema je varovanje skupnosti (2. točka drugega odstavka 74. člena StGB) in odvzem ima v razmerju do storilca naravo kazenske sankcije, v razmerju do lastnika pa naravo ukrepa, ki je podoben kazenski sankciji (74. A člen StGB). V tem, zadnjem primeru je odvzem dopustno izreči le, če je tretji "najmanj minimalno pripomogel k temu, da je tak predmet postal sredstvo za kaznivo dejanje ali za njegovo pripravo". Če ni tako, je predmet, ki je last tretjega, dopustno odvzeti le, če so izpolnjeni pogoji, določeni v 74. členu StGB, torej, če gre za predmet, ki ogroža splošno varnost, ali če obstaja nevarnost uporabe predmeta za kaznivo dejanje. V Franciji je zaseg predmetov, s katerimi je bilo storjeno kaznivo dejanje ali ki so bili namenjeni za storitev kaznivega dejanja ali ki so rezultat kaznivega dejanja, urejen v Kazenskem zakoniku (*Code pénal* - v nadaljevanju CP, 131. člen). Ukrep se lahko izreče kot glavna ali kot stranska kazen. Izreče se lahko za predmete, katerih lastnik ni obsojenec, temveč tretja oseba. V skladu s členom 131-2 CP je obvezen za predmete, ki so z zakonom ali drugim predpisom opredeljeni kot nevarni ali škodljivi ali ki so prepovedani, ne glede na to, ali je lastnik obsojen ali ne. Odvzem stvari je v francoskem pravu določen tudi v posebnem delu. Kot stranska kazen se lahko izreče pri določenih kaznivih dejanjih ali skupinah kaznivih dejanj, kot je npr. kaznivo dejanje prepovedanega prometa z drogami (členi 222-34 do 222-39-1CP).

[23] Že vnaprej bodo (praviloma) izključeni vsi primeri javnega prevoza, zunaj teh pa vsaj primeri, ko bi sopotnik npr. v svoji osebni prtljagi (torbi) prenašal prepovedano drogo.

[24] Okrožno sodišče na Ptujju je s sodbo št. K 139/2008 z dne 29. 12. 2008 voznika tovornega vozila spoznalo za krivega kaznivega dejanja neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami, nedovoljenimi snovmi v športu in predhodnimi sestavinami za izdelavo prepovedanih drog iz prvega odstavka 186. člena KZ-1. Na podlagi tretjega odstavka 110. člena ZKP je zaseženo tovorno vozilo vrnilo lastniku, družbi bkm Lojistik, Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti., Marmara Sanayi Sitesi, Istanbul.

[25] V obrazložitve sodbe je Višje sodišče zapisalo: "Sodišče prve stopnje je namreč napačno ocenilo, da iz razloga, ker obdolženec ni lastnik prevoznega sredstva, in ker ni razloga za sklepanje, da bi lastniki vozila vedeli, kaj v njem prevaža, vozila kot prevoznega sredstva ni mogoče odvzeti. Pri tem je sodišče prve stopnje napačno sklepalo, da bi za odvzem prevoznega sredstva v obravnavanem primeru moral biti izpolnjen eden od pogojev iz drugega odstavka 73. člena KZ-1, ki določa, da se predmeti, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali so nastali s kaznivim dejanjem, smejo vzeti tudi, kadar niso storilčeva last, če to zahteva splošna varnost ali moralni razlogi, v obravnavanem primeru pa noben od teh razlogov ni podan. Takšna razlaga je napačna. KZ-1 v 73. členu določa odvzem predmetov, ki so bili uporabljeni ali namenjeni za kaznivo dejanje ali so nastali s

kaznivim dejanjem, in se smejo vzeti, če so storilčeva last (prvi odstavek), smejo pa se vzeti tudi, kadar niso storilčeva last, če to zahtevata splošna varnost ali moralni razlogi, vendar pa pravica drugih terjati od storilca odškodnino s tem ni prizadeta (drugi odstavek), medtem ko nadalje določa, da se sme z zakonom določiti obvezen odvzem predmetov, tudi če niso storilčeva last (tretji odstavek). Zakonodajalec je torej v petem odstavku 186. člena KZ-1 uresničil določbo tretjega odstavka 73. člena KZ-1 in določil obvezen odvzem prevoznega sredstva, če je to uporabljeno za prevoz in hrambo drog, kot v obravnavanem primeru. Pritožba višjega državnega tožilca ima zato prav, ko navaja, da je zakonodajalec pri takšni zakonski ureditvi očitno izhajal iz predpostavke, da so tovrstna kazniva dejanja, način njihove izvršitve in obsežnost ter nevarnost posledic, ki jih povzročajo, takšna, da narekujejo dodatno zaostroitev sankcioniranja, ki se razširi tudi na krog oseb, ki niso storilci ali udeleženci pri tem kaznivem dejanju, in da je zato nepomembno, ali so lastniki vozila vedeli, kaj obdolženec z njim prevaža, ali ne."

Vrsta zadeve:

ocena ustavnosti in zakonitosti predpisov in drugih splošnih aktov
ustavna pritožba

Vrsta akta:

zakon

Vlagatelj:

Družba bkm Lojistik, Taşimacılık Ticaret Ltd. Şti., Marmara Sanayi Sitesi, Istanbul, Turčija

Datum vloge:

17. 7. 2009

Datum odločitve:

28. 9. 2011

Vrsta odločitve:

odločba

Vrsta rešitve:

ugotovitev - ni v neskladju z Ustavo/zakonom
zavrnitev

Objava:

Uradni list RS, št. 85/2011 in OdlUS XIX, 25

Dokument:

US29591